

Skånes integration

Orsaker till framgång

Abstract

This essay is a case study that deals with the integration of Scania into Sweden, which started for over 300 years ago. The purpose is to capture why the integration of Scania succeeded, what were the main reasons or factors and to discuss the effects the scanian identity and culture had on the integration. This has been done with the help of different theories that will help sort out main factors to the successful integration. The result of the study revealed a number of factors, to begin with the scanian identity appeared not to be such a great obstacle for the integration that one could believe. The identity developed because of the “swedification”, which were the measures the Swedish government took to integrate the new territory. The Swedish institutions such as the church, the military and Lund’s University took these measures. The church’s main purpose in the process was to spread the Swedish language through education to the children. Together with the military and the university they gave the population of both sides a place to integrate, which would simplify the integration. The economy in Scania and the communication between Sweden and Scania were also important aspect that would effect the successful integration.

Nyckelord: Integration, Scania, Identity, Swedification, Institutions

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Syfte och Frågeställning	1
1.2 Teori	2
1.3 Metod och material	2
2 Bakgrund	4
3 Teorier om integrationen	5
3.1 Definition av Integration	5
3.2 Villkor för integrationens framgång och etablering av nya identiteter	5
4 Skånes försvenskning och integration	8
4.1 Skåne och villkoren för integration	8
4.1.1 Kategori 1: Kommunikation	8
4.1.2 Kategori 2: Ekonomi	9
4.1.3 Kategori 3: Identitet och kultur	10
4.2 Motstånd i form av snapphanar och friskyttar	13
5 Institutionernas roll i försvenskningen	14
5.1 Kyrkans betydelse för försvenskningen	14
5.2 Militären och universitetet	16
6 Diskussion	18
7 Referenser	20

1 Inledning

Efter att Karl X hade tågat över sundet och varit endast 20 km från Köpenhamn, befann sig den danske kungen Fredrik III under stor press och tvingades överge hela östra Danmark. Skåne blev då svenskt efter freden i Roskilde 1658, tillsammans med Halland och Blekinge. Skåne hade alltså varit en betydande del av Danmark i över 700 år och den danska kulturen kan antas vara befast i Skåne, ändå verkar integrationen av Skåne gått relativt bra, även om det tog lite tid. Uppsatsens kärna kommer att omfatta integrationen av Skåne i Sverige och de åtgärder som gjordes från svenskt håll för att integreringen skulle lyckas. För i dagsläget kan man trots allt hävda att Skåne är en väl förankrad del av Sverige.

1.1 Syfte och frågeställning

Avsikten med uppsatsen är att undersöka Sveriges insatser för att integrera Skåne, samt att se om de skånska invånarnas kultur och identitet var något som försvårade försvenskningen. Syftet är att med hjälp av olika teorier hitta förklaringar till varför integrationen lyckades, samt att belysa potentiella problem i integrationsprocessen. Integrationer som denna, då ett landområde övervinns och sedan framgångsrikt blir en del av ett annat land, är inte speciellt vanliga i ett internationellt perspektiv och därför kan vara intressant att studera en integrering som har lyckats, även om det tog ett tag. För att hitta dessa förklaringar till framgång kommer institutionernas roll och andra förklaringsfaktorer till varför integrationen lyckades att belysas såsom de ekonomiska konsekvenserna av integrationen och kommunikationen mellan Sverige och Skåne. Detta leder fram till två huvudsakliga frågeställningar, den första är:

Vilka var de viktigaste åtgärderna från Sverige så att integrationen lyckades och varför var just dessa viktiga?

Den andra viktiga frågeställningen i uppsatsen kommer att utgå ifrån en undersökning av den skånska identiteten och kulturen i Skåne: om det fanns någon, om den i så fall var den mer lik den svenska än den danska, samt hur stark identiteten i Skåne var. Den andra frågeställningen är:

Hur påverkades integrationen av identiteten och kulturen i Skåne?

1.2 Teori

I uppsatsen kommer flera olika teorier att användas eftersom de två huvudsakliga områdena som uppsatsen behandlar är integration och identitet/kultur. Till att börja med kommer begreppet integration att definieras, eftersom det är huvudsaken med uppsatsen är det viktigt att ha en klar bild av företeelsen. Den kommande definitionen tar upp fallet Europa och den integrationen som skett genom EU, vilket inte är identiskt med Skåne integration. Då den processen var ett fall av en påtvingad integration. En av de teorier som kommer att användas till att besvara de två frågeställningarna är den av Karl W. Deutsch som handlar om att nå och bibehålla integration. Det finns 12 sociala och ekonomiska bakomliggande villkor som verkar vara nödvändiga för att ett integrerat skyddssamhälle ska uppnås. Av dessa har fem valts ut och tre huvudkategorier skapats: kommunikation, ekonomisk vinst eller förlust och den gemensamma kulturen och identiteten. På grund av vagheten i begreppen *kultur* och *identitet* kommer även dessa begrepp att definieras. Eftersom identitetsfaktorn har en betydelsefull roll i sammanhanget kommer ytterligare en teoridel att användas. Det är Ringmar som hävdar att finns tillfällen i historien som är formativa, vilket ger en möjlighet att skapa och etablera nya identiteter.

1.3 Metod och Material

Tanken med uppsatsen är att göra en fallstudie av en påtvingad integration där resultatet blev framgångsrikt, dvs. Skånes integration i Sverige, vilket är den mest lämpade metoden för att lyfta fram och besvara frågeställningarna. På grund av att fallet Skåne är relativt unikt i ett internationellt perspektiv kommer flera olika teorier och begrepp att behöva användas. Meningen är inte att använda fallstudiens resultat för att generalisera eftersom den unika framgång integrationen hade gör att det kan vara svårt att dra allmänna slutsatser av resultatet, utan att peka ut de särskilda faktorerna till framgången i detta specifika fall. Till att börja med kommer det empiriska materialet som beskriver Skånes försvenskning och integration att analyseras. Det kommer att bli en kvalitativ analys av materialet då det redan finns goda sekundära källor. En kvantitativ analys skulle inte ge tillräckligt underlag för nytt perspektiv. I kapitel tre kommer först de valda teorierna att presenteras. I efterföljande kapitel följer en applicering av teorin och en analys av det empiriska materialet, vilket behandlar integrationen, kulturen och identiteten i Skåne. Det finns ett klart samband mellan kultur och identitet, eftersom kultur skapar identitet. Trots sambandet vill jag poängtera att ingen större särskiljning på begreppen görs i uppsatsen mellan identitet och kultur är på grund av att litteraturen inte gör någon sådan distinktion.

Materialet kommer i första hand att bestå av sekundära källor på svenska, danska, samt engelska för att analysera och besvara frågeställningarna, litteraturen har hittats genom diverse sökningar i Libris och på regionmuseet i Kristianstad.

Det finns även problem med genomförandet av denna uppsats, till att börja med så kan både mängden och utbudet av teorier såväl som empirin kritiseras. På grund av att det valda fallet som inträffade för över 300 år sedan innebär det att den information som inte finns i sekundära källor är mycket svår att få tag på. Detta leder till att analysen får baseras på de sekundära källor som finns. Samtidigt kan också tillgängligheten på teorier kritiseras, eftersom de teorier som finns baseras på mer aktuella fall än Skånes integration. På så sätt kan det vara svårt att applicera de teorierna på ett snart 350 årigt fall, vilket också är anledningen till att jag valt att arbeta med flera teoridelar. Till exempel baseras de flesta aktuella integrationsteorier på kunskaper av den nutida integrationsprocessen i Europa, vilket gör att de blir svåra att applicera på fall av påtvingad integration, som i det skånska fallet. Valet av integrationsteori i uppsatsen, vilket framför allt är Deutsch ansats, har anpassats så att möjlighet ges diskutera fallet Skåne.

2 Bakgrund

Skåne blev svenskt under Sveriges stormaktstid och under en period då Karl X Gustav, som hade stora militära meriter från 30-åriga kriget, efterträdde sin kusin Kristina som abdikert 1654. På grund av krig mellan Ryssland och Polen som hade utbrutit vid Sveriges östra gräns bestämde sig Karl Gustav att fortsätta den svenska expansionspolitiken genom att anfälla Polen. Detta ledde till att Ryssland förklarade krig mot Sverige, vilket också senare även Danmark gjorde, som sökte revansch efter Brömsebrofreden, men Danmark var också oroliga att Sverige på grund av sina framgångar skulle så småningom rikta sig mot dem. Trots Sveriges fördelar av Brömsebrofreden blev Sverige bl.a. av med Halland och deras plan var nu att ta tillbaka området. Svenskarna ansåg att det var omöjligt att föra ett hårt krig mot Polen med Danmark i ryggen. Detta fick Karl X Gustav i mitten av 1657 att påbörja en marsch med sin krigshär som skulle bli en av de mest omtalade i krigshistorien. I januari 1658 tågade han relativt chansartat över isen på Lilla Bält till Fyn. Han fortsatte sedan över Stora Bält och svenskarna mötte väldigt lite motstånd av danskarna. Svenskarna kunde efter engelsk och fransk medling tvinga fram det gynnsamma fredsavtalet i Roskilde den 26 februari 1658, som de facto inte slöts förrän den 27 februari efter intensiva förhandlingar (Gustafsson 2003: 7). Med freden innebar också att Blekinge och Halland blev svenska regioner som så småningom även dom integrerades i Sverige. Sverige befann sig dock fortfarande i krig med Ryssland och Polen, då den svenska kungen bestämde sig för att uppta kriget med Danmark för att förena det danska riket med det svenska i slutet av 1658. Offensiven misslyckades och danskarna lyckades med hjälp av andra stater slå tillbaka svenskarna, vilket ledde till slut att Sverige fick ge upp Bornholm och Trondheims län. Sverige blev 1675 involverat i ett krig med bl.a. Danmark som ledde till att kriget året därefter fördes i Skåne. Detta blev senare kallat ”skånska kriget” eller ”snapphanekriget”, då kampen om Skåne nådde sin kulmen. Danmark hade till en början stora framgångar, men vändpunkten i kriget blev slaget i Lund 4 december, 1676. Detta slag anses vara det inom Nordens gränser som haft de proportionellt högsta förlustsiffrorna, då ungefär hälften av de 20 000 soldaterna stupade. När freden slöts fyra år efter det inletts gjordes inga överlåtelse av landområden. Även efter det stora Nordiska kriget var Skåne en bestående del av Sverige, på Danmarks bekostnad. Konsekvensen av Skånes statsskifte innebar efter protester (se dock 4.2) ingen större eller någon fortsatt utdragen kamp för Danmarks sak från invånarna i Skåne, Halland eller Bleking (Skansjö 1997: 171-175). Det främsta beviset på att integrationen har varit lyckad är den allmänna synen på hur Skåne uppfattas som område, då det idag inte finns några tvivel om att området tillhör Sverige och är en väl befäst del av landet (Skansjö 1997: 9).

3 Teorier om integrationen

3.1 Definition av integrationsbegreppet

När uppsatsens kärna handlar om Skånes integration i Sverige kan det vara högst lämpligt att veta vad som menas med begreppet integration. En definition som är användbar är att det är en process där politiska aktörer i flera olika nationella miljöer genomgår en förändring för att skifta sin lojalitet, förväntningar och politiska aktiviteter till ett nytt center, där institutionerna innehar ett rättskipningsområde över tidigare existerande nationalstater. Slutresultatet av den politiska integrationsprocessen är en ny politisk enhet som täcker de tidigare existerande enheterna (Rosamond 2000: 12). Det valda empiriska fallet avviker i delen om slutresultatet, på grund av att det är en påtvingad integration från Sveriges håll. Det gör att det inte bildas något nytt politiskt samhälle, utan det erövrade området inkorporeras i det äldre samhället.

3.2 Villkor för integrationens framgång och etablering av nya identiteter

Denna del tar upp en teori som går ut på att det finns ett antal villkor för att en integrationsprocess ska lyckas. Karl W. Deutsch använder en lista på 12 sådana villkor, men nämner även att dessa kanske inte är tillräckliga. Uppsatsen kommer att utgå ifrån fem av dessa punkter, vilka är relevanta i det empiriska fallet. Den första punkten går ut på att det ska finnas ett gemensamt synsätt på de huvudsakliga värderingar som är relevanta för det politiska beteendet. Detta kan föras samman med en annan del av Deutschs teori, där han i ett avsnitt tar upp att det måste finnas någon grad av gemensam generaliserad identitet eller lojalitet för att samhället ska integreras (Deutsch 1968: 192 ff.). Detta tolkar jag som att det till viss del ska finnas en liknande kultur och identitet bland människorna för att de skall lyckas integreras. Då är det också viktigt att veta definitionen av begreppet *kultur*. En lämplig definition är att det är en samling gemensamma och varaktiga uppfattningar, attityder och värderingar som karaktäriserar nationella, etniska eller andra grupperns beteende (Elgström och Bercovitch 2001: 5). Samtidigt behövs då också en definition av *identitet* som är något som skapats genom beskrivningar av oss själva som vi identifierar oss med (Petersson &

Robertson 2003: 11). Detta gör klart vad det är som eftersöks i jakt på en skånsk kultur och identitet. Teoridelen behöver dock utvecklas angående identitet. Anledningen är att det är ett centralt begrepp vid fenomenet påtvingad integration, som i detta fall. Det är också viktigt att belysa eftersom om det finns en stark identitet i området innebär det att integrationen blir svårare att genomföra och om identiteten är svagare blir integrationen lättare att genomföra. Med tanke på denna påtvingade integration skulle sannolikt motsättningarna mellan de båda parterna, Skåne och Sverige vara större eller mer omedelbar och frågor om "vi och dom" aktualiseras. Identitetsfrågan lyfts också fram i frågeställningen som en väsentlig faktor i Skånes integration i Sverige. Enligt Ringmar har identiteter blivit tagna för givet eftersom de kan tas för givet. Frågor som ställs angående identitet står inte alltid på spel, utan väcks främst vid unika tidsperioder hos individer eller i ett samhälle. I vad som kallas "normala tider" har identiteter helt enkelt bara funnits där till att utnyttjas och förlita sig på, hellre än att de ska analyseras och vara ett oroselement. Alla tider är inte s.k. normala, det finns också tidsperioder då frågor om identitet uppkommer. Tillfällena då gamla identiteter bryts ner och ersätts av de nya som skapas, tider då nya historier berättas, presenteras för åhörare och nya krav för erkännande ställs. Dessa tider kan kallas för "formative moments" - formativa tillfällen (Ringmar 1996: 83). I en identifieringsprocess är det viktigt att manifesteras och visa symboler på att vi tillhör en viss grupp. Då blir det också möjligt att skapa gränser mellan de som inte tillhör gruppen och de som tillhör den. av denna anledning tenderar vi att delta i ritualer där vi lätt blir igenkända. Vi hör ihop om vi samtidigt utför samma handlingar och yttrar samma ord, samtidigt som vi är medvetna att andra agerar likadant med oss (Ringmar 1996: 87). Något som också bör nämnas i sammanhanget är Meads och Winnicotts uppfattning om hur identiteter skapas och omskapas genom dynamiken mellan individer och hans eller hennes omgivning (Petersson & Robertson 2003: 31). Detta kan vara användbart på grund av det skifte av omgivning som sker i det empiriska fallet.

Den andra punkten i Deutschs lista är att det integrerade samhället ska erbjuda en attraktiv livsstil. Det är inte helt lätt att fastslå vad "attraktiv livsstil" betyder, på grund av vagheten i begreppet. Men där fanns vissa åtgärder som troligtvis förändrade och därmed försämrade eller förbättrade situationen för befolkningen i Skåne. Därför har jag valt att titta närmare på den ekonomiska aspekten. Tredje punkten syftar också på ekonomin, dvs. på förväntningar av ekonomiskt starkare och belönande band eller gemensam belöning, så en belöning för en är associerat med möjligheten att det innebär en vinst för en annan. Denna punkt kommer också att behandlas under delen om den ekonomiska vinsten. Den fjärde handlar om att det ska finnas en överlägsen tillväxt för åtminstone några av de deltagande enheterna. Denna del berör också den ekonomiska aspekten och kommer även den att behandlas under ekonomikategorin. Den femte förutsättningen avser att det ska finnas viktiga obrutna länkar av social kommunikation tvärsöver det gemensamma territoriets gränser som ska integreras och genom barriärerna mellan samhällsklasserna. Detta tolkas som att det ska finnas någon slags kommunikation eller förbindelse mellan Sverige och Skåne under integrationen. Av dessa fem punkter och Deutschs del om identitet gör jag en uppdelning i tre huvudkategorier som berör kommunikationen, den ekonomiska vinsten eller förlusten och den

gemensamma kulturen och identiteten. Indelningen görs främst på grund av likheten i en del av punkterna som behandlar samma område och det blir tydligare kategorier främst angående ekonomin och kultur och identitet.

Under en integrationsprocess vill staten skapa en ny identitet, då den är betydelsefull i processen för att motverka den gamla och skapa en gemensam. I identitetsbyggandet och integrationen spelar institutioner en viktig roll. Familj, skola och arbete brukar anses vara viktiga institutioner som formar och socialiserar individer in i en identitet under identitetsskapandet och integrationen. I detta fall som analyseras ligger fokus dock på andra institutioner som generellt verkar ha haft en påverkan i identitetskonstruktionen, d.v.s. kyrkan, militären och universitetet i Lund.

De villkor Deutschs teori går ut på kan anses vara breda och vaga, vilket gör det svårt att tolka vad som menas med de specifika villkoren. Det är också en anledning till att de har delats upp i tre kategorier, vilket gör teorin mer lättförståelig. Under tiden teorin appliceras kommer dessutom en klarare bild att uppstå, för att det möjligtvis blir lättare att se vad som menas med villkoren och kategorierna när det appliceras på empirin.

4 Skånes försvenskning och integration

Integrationen av Skåne var tvångsmässig och kantad av våld, men de faktorer som introducerats i teorikapitlet kan möjligen skapa en förståelse för vad som fick denna påtvingade integration att appliceras på fallet Skåne. Under kapitlets gång kommer villkoren för integrationen att appliceras och analyseras, dessutom undersöka de svenska åtgärderna och dess påverkan på integrationen.

4.1 Skåne och villkoren för integration

4.1.1 Kategori 1: Kommunikation

Den första kategorin handlar om att det ska finnas obrutna länkar av social kommunikation tvärsöver det gemensamma territoriets gränser som ska integreras. Detta tolkas som att det bör finnas någon slags kommunikation eller förbindelse mellan Sverige och Skåne för att integrationen ska lyckas. De svenska myndigheterna ville förbättra kommunikationen till det nya landet med vägar, bl.a. genom skogsbygden för att på något sätt säkra regionen och på så sätt integrera området (Åberg 1994: 170). När de skånska bönderna blev tvingade att distribuera sitt överskott till svenska underskottsområde, skedde också en viss kommunikation mellan stat och region. Detta inträffade också genom att Sverige lät den skånska adeln, präster, bönder och borgare sända representanter och delta i den svenska riksdagen. Så nu kommunicerade det nya landområdet med det gamla. På så sätt knöt Sverige Skåne närmare sig än andra provinser som t.ex. Pommern, vilket fick ett positivt gensvar av skåningarna (Gustafsson 2000: 17). Från 1680 och framåt inträffade det en allmän centralisering av styret i Sverige till kungen och hans rådgivare, som också gällde Skåne. Som ett led i försvenskningen avskaffade Sverige också de kvarvarande danska privilegierna i Skåne med elitens samtycke, då det inte gick att avskaffa utan deras godkännande, detta skedde först efter vissa påtryckningar då riksdagsrepresentationen tagits från skåningarna. Integrationsprocessen fortsatte och ledde till att ett ombud för prästerskapet begärde enhetlig undervisning, städerna följde efter och ansökte om att få följa svensk lagstiftning. Adeln samlades 1683 i Malmö och begärde att svensk lag skulle införas. På så sätt var den officiella försvenskningen genomförd

och förvaltningsmässigt, kyrkligt och politiskt var nu svenska län och ett svenskt stift inom kyrkan ett faktum i Skåne (Gustafsson 2000: 19 f.). Dessa administrativa förändringar var de viktigaste i försvenskningens processen, som omgavs av skånskt missnöje och svensk försiktighet (Skansjö 1997: 177). Missnöjet bland skåningarna berodde troligtvis på den förändring som skedde på grund av införlivandet av regionen och svenskarnas försiktighet existerade eftersom de inte ville öka det skånska missnöjet. I den första kategorin går det följaktligen att hävda att en viss kommunikation sker mellan Sverige och det nya landskapet.

4.1.2 Kategori 2: Ekonomin

Den andra kategorin gick ut på hurvida integrationen erbjöd en ekonomisk vinst eller förlust för befolkningen. Den svenska regimen försökte i själva verket ekonomiskt stödja regionen och en återuppbyggnad av de skånska gårdarna åt den hemlösa befolkningen, vilket måste ha upplevts som positivt av befolkningen (Åberg 1967: 18). Den skånska eliten såg det också positivt att de fick behålla de danska adelsprivilegierna, även om det bara var en kort tid. En annan riktning som inte uppskattades av skåningarna i försvenskningen, var införandet av tullar på all export och import till Danmark, vilket skulle bidra till att klippa banden mellan sundet (Larsén och Rydzén 1991: 57). På så sätt skulle Skåne bli mer distanserat från sitt gamla land Danmark och knytas närmre Sverige genom att skåningarna var tvungna att vända sig till Sverige för att förvärva någon inkomst. Tullen ledde till en betydlig minskad inkomst för skåningarna, vilket inte kunnat leda till någon ekonomisk vinning. Tullen avskaffades ett kort tag efter införandet eftersom Karl X Gustav inte ville utmana de anti-svenska tonerna för kraftigt, vilket är ett tecken på den svenska försiktigheten (Larsén och Rydzén 1991: 57). I inledningen av svensktiden hade ett antal faktorer försämrat förutsättningarna för det skånska näringslivet som hade en viss nedgång. Det var på grund av de efterverkningar av de tidigare krig, samt de två förödande krig som skulle komma, men det kunde också bero på att de gamla handelsförbindelserna med Danmark och kontinenten avbröts på grund av de tidigare nämnda tullarna (Skansjö 1997: 177). De kännbara exporttullar som infördes, samtidigt som adeln förlorade sin tullfrihet ledde till att de skånska överskottsprodukterna antingen fick föras till rikssvenska underskottsområden eller besittningar på andra sidan Östersjön. Förut hade de skånska bönderna kunnat sälja sitt överskott till Köpenhamn eller Amsterdam, där priserna var betydligt bättre (Skansjö 1997: 177 f.). Inte förrän på 1820-talet kom en uppräckning efter stora agrara reformer, då spannmålsskeppning till utlandet blev tillåtet (Åberg 1961: 17). På detta sätt erbjöd inte det svenska samhället någon bättre livsstil än den danska, snarare en sämre. Det är därför svårt att hävda att integrationen skulle erbjuda en attraktiv livsstil, åtminstone direkt efter förenandet med Sverige. Till en början är det dock inte möjligt att hävda att skåningarna fick någon ekonomisk vinning av integreringen. Den skånska

ekonomin befann sig vid denna tid i en recession som höll tillbaka den skånska ekonomiska utvecklingen. Befolkningen förstod troligen på grund av krigen att ekonomin inte skulle blomstra och förberedde sig för en torftig framtid med marginell tillväxt i samhället. Med tiden blev den svenska ekonomin starkare, vilket också ledde till en drägligare tillvaro och en mer attraktiv livsstil, vilket också kan ses parallellt med utvecklingen av integrationen.

4.1.3 Kategori 3: Identitet och kultur

Avslutningsvis kommer den tredje kategorin att behandla det som berör kultur och identitet. Diskussionen huruvida det finns en skånsk identitet och betydelsen kommer att föras ingående, eftersom det är en viktig faktor att ta med i beräkningarna. Teorin syftar till att det ska finnas ett gemensamt synsätt på de huvudsakliga värderingarna och att det måste finnas någon grad av gemensam identitet för att samhället ska integreras framgångsrikt. I detta fall skulle det innebära att Skåne och Sverige skulle ha en liknande identitet och kultur för en lyckad integration. Till att börja med är det viktigt att ta med i beräkningen hur samhället såg ut på 1600-talet. Frågan är om det gick att tala om en gemensam identitet och lojalitet gentemot staten på 1600-talets Europa. Som Harald Gustafsson hävdar i sin artikel så menas begreppet ”försvenskning” ofta med en förändring av människors identitet och kultur, som sammankopplas i form av en förvandling av nationaliteten. Detta är inte ett begrepp som är funktionellt i 1600-talets sätt att tänka, av flera orsaker. Människor tvingades aldrig att klä sig på ett visst sätt, tala andra språk eller på något annat sätt ändra sitt livsmönster, och tanken om en homogen ”nationell kultur” inom landet fanns inte. Även om svenskan var kyrkospråket så behövde det inte vara en nationalistisk vilja bakom spridningen av språket. Det viktiga är att titta på hur den tidens stater var uppbyggda och hur den politiska kartan såg ut i Europa. Då kunde man mycket väl vara skåning och samtidigt svensk, även om det inte alls hade samma innebörd som i dagens samhälle. På 1600-talet behövde det inte heller vara lika dramatiskt att skifta statstillhörighet som idag, eftersom alla var införstådda med att det ständigt skedde, om än inte så ofta i Norden som i övriga Europa (Gustafsson 2000: 22 ff.). Det är trots allt viktigt att poängtera och belysa Gustafssons uppfattning, men även om det inte talas om en nationell kultur på den tiden är det möjligt och troligt att tala om att det fanns en regional kultur i Skåne på 1600-talet. Då det finns tecken på att det fanns en speciell skånsk kultur som då möjligtvis hade kunnat försvåra integrationen (Skansjö 1997: 7-15). På grund av omständigheterna på 1600-talet så var den danska identiteten antagligen inte speciellt utbredd eller stark i Skåne, möjligtvis var den dåvarande skånska identiteten starkare befäst i regionen. Det måste trots allt nämnas att det till viss del funnits en dansk identitet i Skåne, eftersom det hade tillhört Danmark i omkring 700 år innan Sverige erövrade området (Skansjö 1997: 12). De aktiva försöken att försvenska Skåne kan å sin sida ha lett till en sammanfogning mellan

svensk och skånsk identitet och uppkomsten av en skånsk - svensk sådan. Den skånska identiteten kan dock ses även i dagens Sverige efter mer än 300 år av försvenskning och det talas fortfarande om en specifik regional identitet i Skåne. Främst på grund av deras regionala kulturella särdrag, där språkets egenart och den historiska bakgrunden är viktiga delar. Detta kan tyda på skillnader i värderingar mellan Skåne och Sverige, men skillnaderna kunde ha varit mindre än mellan Skåne och Danmark på grund av den framgångsrika integrationen. Tecken på dessa olika traditioner och seder i Skåne är symboler på den särpräglade kulturen i regionen, som enligt Ringmar är till för att visa att vi tillhör en viss grupp som skapar gränser mot andra. Den skånska flaggan är troligen den främsta symbolen, samt en del av matkulturen, flaggan hissas då som ett kulturellt utmärkande drag för regionen (Skansjö 1997: 9 f.). Även om flaggans ursprung går att spåra tillbaka till medeltiden så hissades den inte officiellt förrän 1882 som hembygdssymbol (Larsén och Rydzén 1991: 4). Flaggan användes inte i den utsträckningen på medeltiden och under försvenskningen som idag. Anledningen till det är att det inte hade varit speciellt lämpligt för skåningarna att använda den skånska flaggan, som är ett tecken på särskiljning från statsmakten, då området skulle integreras i Sverige. Även landskapets geografi är en faktor som tas upp, där det har funnits ett ömsesidigt ekonomiskt beroende mellan områdets slättbygd och de två andra typerna inom landskapet, skogsbygd och risbygd, som tyder på regionens särart (Skansjö 1997: 11). Allt detta tyder på att en speciell kultur och identitet kan ha skapats utifrån dessa faktorer. Men den särprägel som skiljer sig från Sverige kan bero på den ”fördanskning” som skedde sen 900-talet fram till 1658 och som löper över dubbelt så lång tid som Skåne varit en svensk region (Skansjö 1997: 12). Det är därför den skånska regionen ännu anses vara ett särpräglat landskap i Sverige. Men eftersom Skåne är en del av det svenska samhället och den svenska kulturen idag finns främst även en skånsk - svensk identitet som hela tiden utvecklas och försvenskas (Gustafsson 2003: 9). Samtidigt behöver det sägas att det ena inte utesluter det andra, det finns möjlighet att vara både skåning och svensk, precis som idag då många svenskar och skåningar också kallar sig européer. På samma gång som det hävdas att det fanns en skånsk identitet under den danska tiden är det högst sannolikt att den skånska identiteten också finns under den svenska, men med en del förändringar på grund av försvenskningen och identitetens utveckling. Målet med försvenskningen var att införa en svensk gemensam identitet i Skåne och begreppet försvenskning tyder på att en annan identitet, den danska har blivit överkörd och skulle ersättas med en annan (Mortensen 2000: 128). Så Sveriges erövring av det östdanska området 1658 och dess påtvingade integration av Skåne, var enligt Ringmars sätt att se det ett formativt tillfälle då en ny identitet skapades, dvs. den skånsk - svenska. Detta kan appliceras på Meads och Winnicotts åsikt om hur identiteter förändras genom dynamiken mellan individer och omgivningen, vilket är tydligt i fallet Skåne där det idag talas om en skånsk identitet som också kan ses i språkbruket. Det bör då lyftas fram språkets roll i identitetsskapandet, eftersom den skånska identiteten kan ha skapats av blandningen av den danska och svenska kulturen, vilket också kan ses i språket där skånskan har likheter med danskan (Ohlsson 1978: 12). Dialekterna i regionen har dock genomgått en förändring då

de sedan länge hållit på att slipas ner. Det hävdas att vissa dialekter i Skåne benämns som ”östdanska mål med sydsvenska inslag”, dvs. inslag av både det danska och svenska språket, dvs. skånskan (Skansjö 1997: 10). På så sätt bildade skånskan en mellanställning mellan svenskan och danskan, och var inte tydligt mer lik den ene än den andra (Åberg 1994: 164). Dessa likheter med det danska språket har lett till fördomar i det svenska samhället, vilket kan spåras i händelsen när en uppsvensk biskop på slutet av 1600-talet konstaterade att han inte kunde förstå dem eller att de överhuvudtaget inte förstod sig själva när de läste (Åberg 1994: 166). Skillnaden i språken vid den tiden lever troligen kvar, vilket kan ses i undersökningar som gjordes på 1960-talet, som berättar att den skånska dialekten är minst omtyckt i övriga landet, samtidigt som det finns ett självhat mot det egna uttalet (Ohlsson 1978: 12). Detta kan mycket väl vara en konsekvens av att vara ett integrerat samhälle i Sverige som trots över 300 år som svenskt anses vara ”de nya” som skiljer sig från mängden. Även om det inte uppfattades som ett problem i integrationsprocessen var det ett tecken på att det finns en säregen kultur i Skåne än idag, som det gjorde på den danska tiden. Det kan också bero på försvenskningen vars mål var att eliminera eller åtminstone bearbeta det danska arvet. Något som också är intressant angående dialekten är att det finns en språklig solidaritet som uppenbaras genom att brännmärka de skåningar utanför landskapet som har en mer utslätad skånska, vilket är tecken på en skånsk identitet och samhörighet (Ohlsson 1978: 12). Det visar på en gemenskap som bara vågar yttra sig inom det område där kulturen är befäst, vilket Ringmar hävdar är för att vi känner en samhörighet när vi yttrar samma ord och vi är medvetna att andra agerar likadant med oss. Det mest troliga är att den skånska identiteten är lik den danska men även den svenska, då de hade liknande religion, språk och traditioner över gränserna och den skånska kulturen var en brygga mellan den svenska och danska kulturen (Skansjö 1997: 187). Religionen var då speciellt viktig då de huvudsakliga värderingarna var relativt likartade, eftersom den kristna tron hade starkt fäste i Danmark och Sverige, då även i Skåne. Med detta i åtanke blev den skånsk - danska identiteten inget större problem för integrationen. Den danska nationella identiteten var samtidigt relativt svag på 1600-talet, vilket gav en större möjlighet för regionala identiteter att uppstå, som den skånska identiteten. Likheterna mellan de olika identiteterna gjorde troligen att den dåvarande skånsk - danska och svenska identiteten inte var något större hinder i integrationsprocessen. Samtidigt utvecklade och formades den skånska identiteten av likheterna när Sverige tog över Skåne, och identiteten blev skånsk - svensk.

4.2 Motstånd i form av snapphanar och friskyttar

I Skåne förekom också ett visst motstånd till försvenskningen. Anledningen till att det är viktigt att belysa motståndet (eller snarare bristen på det) är för att se hur det påverkade integrationsprocessen.

Snapphanarna spelade en uppmärksam roll i skånska kriget som mindre förband och irreguljära grupper på Danmarks sida. Det var främst bönder som bildade sådana grupper organiserade av danskarna, dessa benämndes ”snapphanar” av svenskarna. Ordet kommer från det tyska verbet *schnappen* som betyder röva eller plundra, ordet har en tydlig nedsättande klang och är ett gammalt svenskt skällsord. Det var främst under den inledande fasen med danska framgångar som de användes, för när Sverige återtog initiativet upplöstes dessa grupper snabbt. Den största skadan de åstadkom var den s.k. kuppen i Loshult, då de stal den svenska krigskassan. Friskyttarna var en annan grupp som var militärt organiserade och bestod av bönder och hantverkare, de rekryterades av danskarna som utnyttjade missnöjet mot Sverige. De tillhörde den danska armén och utförde spaningsuppdrag, blockerade vägar och raserade broar, d.v.s. störde svenskarnas förbindelselinjer. Dessa grupperingar befann sig främst i norra Skånes skogsbygd. Anledningen kunde mycket väl ha varit att området redan i fredstid hade begränsade försörjningsmöjligheter samtidigt som det blev speciellt drabbat av den svenska mantalskatten, på grund av att bygden var folkrik (Skansjö 1997: 183-185). Det var också främst i Göingebygden där kyrkan utkrävde högst böter för utebliven gudstjänstnärvaro (Åberg 1994: 164). Men någon större snapphanerörelse växte aldrig fram i Skåne (Larsén och Rydzén 1991: 60). Svenskarna bemötte trots allt motståndet med hårdhet genom snabba och grymma dödstraff, ofta inträffat efter rådbråkning som innebar att armar och ben krossades av ett vagnshjul eller partering, vilket innebar styckning. Det kunde dock räcka med bara samröre med snapphanarna för en dödsdom. Tvång användes också när övriga befolkningen skulle skriva på trohetsförsäkringar till kungen för att förhindra samröre med snapphanar, vilket skedde i närvaro av ett antal respektingivande svenska trupper (Skansjö 1997: 185). Detta visar på att ett reellt motstånd fanns i Skåne om än under en kort period, det ställde också till vissa problem för försvenskningsarbetet annars skulle Sverige troligen inte ha tagit till sådana hårda åtgärder. Det kan också ha varit för att den svenska statsmakten inte ville ta risken att låta upprorsmakare ströva fritt, vilket kunde få en svår utveckling för integrationsprocessen. Genom att ta itu med problemet direkt undvek de en större spridning av motståndet och kunde koncentrera sig på mer de betydelsefulla åtgärderna inom försvenskningen. Så motståndet var relativt begränsat geografiskt huvudsakligen till skogsbygden i Göingeområdet och tidsmässigt, då dessa raider inte skedde under någon längre tid.

5 Institutionernas roll i integrationen

Den svenska staten ansåg att de skånska invånarna behövde försvenskas för att motverka den gamla dansk - skånska identiteten i Skåne och skapa en gemensam identitet för hela Sverige. På så sätt kunde skåningarna ta del av en förenad identitet, dvs. en svensk – skånsk, som var en viktig förutsättning för en lyckad integration. Identiteten var därför en viktig del i att integrationsprocessen skulle lyckas. Med denna inställning användes institutionerna i Sverige som instrument för identitetsbyggandet. Kyrkan var en viktig del i denna process.

5.1 Kyrkans betydelse i försvenskningen

Under försvenskningen var det främst två personer som hade ansvar för processen, det var Johan Gyllenstierna och Rutger von Ascheberg. Gyllenstierna drev en hårdare försvenskning som skulle vara snabb och radikal. Han ansåg också att den svenska gränsen inte kunde bli säker då befolkningen i skogsbygden i norra Skåne var ett oroligt och hänsynslöst folk. Därför bedrev han en större folkförflyttning, svenska adelsmän skulle ta över skånska gårdar och skånska präster skulle placeras i andra delar av Sverige. När Gyllenstierna avlidit skulle hans radikala planer nu genomföras av hans efterträdare Ascheberg som inte lyckades övertala kungen att vara mer försiktig i sin försvenskningspolitik. Så kungens och Gyllenstiernas planer om att de främsta åtgärderna var att försvenska kyrkolivet och folkundervisningen genomfördes (Åberg 1994: 147 ff.).

Kyrkan hade en signifikant funktion i själva försvenskningen och integrationen av Skåne, där biskopen Nils Hahn kom att spela en betydande roll. Han reste runt i Skåne och propagerade för att studenter, präster och klockare om att visa sin trohet mot kungen. Han gav i uppgift till klockare att lära barnen läsa i svenska ABC-böcker, detta lade grunden till svensk folkundervisning (Åberg 1994: 154, 164). På så sätt skedde en viktig insats i försvenskningen då det svenska språket började spridas, även om de dansktalande skåningarna relativt enkelt kunde glida över till svenska (Gustafsson 2000: 22). Den danska läskunskapen var dåligt utbredd, vilket gav svenskan en stor fördel på grund av deras utbildningsprogram (Åberg 1994: 164 ff.). Språkskiftet i landskapet skapade ett stort missnöje hos befolkningen, som också ogillade avskaffandet av den danska prästdräkten och förbudet mot altarljus (Åberg 1994: 161). Betydelsen av prästdräkten och altarljusets verkan på integrationen kan ifrågasättas, då det inte kunnat spela någon större roll, även om det var ett led i en process där inlärdaste mönster skulle ändras och danska läseböcker och altarböcker rensades ut. Den

svenska statsmakten ansåg att det var viktigt att ungdomar i tid fick lära sig svenska och läsa i svenska böcker (Åberg 1994: 161). Detta ger tecken på väl genomtänkta åtgärder som skulle ta tid att genomföra och skulle ge bestående resultat. En annan väl genomtänkt åtgärd var nyöversättningen av danska psalmer som överensstämde i melodi, vilket gjorde det lättare att sjunga med och på så sätt skulle de svenska orden etsas fast hos församlingen. Samma metod användes för mässboken (Åberg 1994: 161 f.). På detta sätt kunde övergången jämnas ut ytterligare och skillnaderna minskas, vilket också minskade klyftorna mellan de nya svenskarna, de gamla svenskarna och statsmakten. Det fanns även andra sätt som användes och var lite hårdare, de präster som inte följde försvenskningens programmet hotades med avsked eller blev suspenderade från tjänsten (Åberg 1994: 161 f.). Det svåraste i programmet var att predikan skulle vara på svenska, vilket var svårt på grund av att kunskapen i det svenska språket inte fanns där, men kunde de inte utföra sin tjänst miste de sin inkomst. Detta satte stor press på prästerna, eftersom den svenska ledningen ville se resultat i försvenskningen. Det förekom också att misstänkta präster övervakades runt om i hela Skåne, men det var ingen som behövde lämna sin tjänst på grund av motvilja att tala svenska (Åberg 1994: 162). Prästerna hade inte mycket till val eftersom de var tvungna att ha en inkomst. Möjligtvis har en frustration kunnat ses hos prästerna och folket då de inte var säkert att de skulle vara svenskar livet ut, på grund av 1600-talets omvälvande politik. Det uppstod givetvis en del problem i församlingen när åhörarna inte förstod vad som sades och de uppsvenska predikanterna var de tvungna att använda danska ord för att göra sig förstådda. Trots åtgärden med de svenska prästerna skedde den sista predikan på danska 1702 av Paul Ennertsen (Åberg 1994: 162 f.). Missförstånden mellan svenskar och skåningar var en självklar del i övergången av språken, men med tiden gjorde sig prästerna förstådda. Det fanns dock en tid då folk slutade att besöka gudstjänsten eftersom de inte förstod predikan så beslöt Ascheberg att tillsätta en inspektör som skulle utkräva böter av människor som inte kom, vilket också fungerade (Åberg 1994: 163 f.). Sannolikt var det så att skåningarna hade velat leva sina vanliga liv utan behöva oroa sig för att lära sig nya språk, de ansåg att de hade tillräckligt med problem som det var i vardagen, ungefär som dagens människor. Men från statsmaktens synvinkel som hade till mål att inkorporera Skåne i det svenska riket, var det nästintill oundvikligt att inte på något sätt använda tvång, då folket visade sin motvillighet. Insatserna för att barnen skulle lära sig läsa fick positiva resultat, i början av 1700-talet kunde största delen läsa katekesen på svenska, dock med ett skånskt uttal (Åberg 1994: 166). Så vid sekelskiftet 1700 hade det svenska språket befästs och danskan var till stor del utrensad, även om skånskans verkliga försvenskning inte skedde förrän med ökad utbildning, tv och radio (Larsén och Rydzén 1991: 65). Betydelsen av språkets del i försvenskningens processen kan inte nog poängteras tillräckligt, då Skåne blev en verklig del av det svenska riket och inte känna sig utelämnade. Alltså var kyrkans roll i processen enormt viktig och hade en väsentlig effekt, eftersom det lade grunden till en folklig förankring av det svenska språket, även om det var med ett skånskt sätt att tala.

5.2 Militären och universitet

Under integrationsprocessen hade som tidigare nämnts kyrkan en viktig del i identitetsskapandet, men det fanns också andra institutioner som spelade betydande roller under det skapandet. Den militära enheten och universitetet i Lund hade samma funktion som kyrkan i integrationen av Skåne.

Den militära myndigheten användes också som en del i integrationen. Gyllenstiernas upprustningsprogram innebar en total mobilisering av Skånes militära resurser. Han grundade en örlogshamn i Blekinge, samt två kavalleriregementen skulle grupperas i landsdelen, garnisonsregementena i Malmö och Landskrona skulle förstärkas och ett krutbruk i Kristianstad län skulle anläggas (Åberg 1994: 150). Trots freden och förbundet med Danmark visade den svenska statsmakten med sitt agerande att de var fast beslutna om att behålla och skydda sitt nya land. Möjligheten fanns också att skicka iväg människor som inte ville vika sig t.ex. snapphanar eller friskyttar till krigstjänstgöring i områden på andra sidan Östersjön, eftersom Sverige inte ville att de skulle delta i mot Danmark då de inte gick att lita på (Röndahl 1981: 152). På så sätt blev de intvingade i den svenska gemenskapen för att bli lämpliga svenskar i samhället. Men skåningarna var de facto även befäl i den svenska armén (Larsén och Rydzén 1991: 60). Detta tyder på att bilden av dem inte bara var som ett opålitligt folk utan att de var människor som hade en viss tro på ett svenskt Skåne. När det fanns ödegårdar tillsattes svenska knektar till att ta hand om dem, även om det ofta var motvilligt (Åberg 1994: 168). Detta var inte en lyckad åtgärd då många flydde, men det var troligen ett försök i att hålla Skåne befolkat för att maximalt utnyttja Skånes frodiga jord (Åberg 1961: 17). Den militära institutionen användes också när svenskar ersatte danska adelsmän inom den militära administrationen i skånska socknar (Skansjö 1997: 186). Anledningen var att på alla nivåer skaffa sig ett så stort inflytande över Skåne som möjligt för att förstärka försvenskningen. Något som också bör nämnas är den danska militärens misstag som rensade väck kvarvarande danska sympatier i regionen under skånska kriget. Danska soldater och friskyttar hade på order plundrat Ystad, Simrishamn och Trelleborg och förstört all säd och bränt gårdar. Detta bidrog till att klyftan ökade mellan de forna danskarna och det gamla landet (Skansjö 1997: 188). Klyftan som bildades gav Sverige en större möjlighet att ersätta den danska statsmaktens roll och överta dess legitimitet och auktoritet, eftersom skåningarna inte ville ha tillbaka den regim som hade svikit dem genom plundring av deras gårdar. Faktum var att Sverige inte heller betedde sig mycket bättre efter krigsslutet då svenska ryttare kastade ut bönder från sina gårdar. Men trots detta var det nu fred som gav en viss trygghet och bönderna slapp kriget, vilket var en viktig faktor i försvenskningens processen (Larsén och Rydzén 1991: 59 f.). Självklart måste freden i sig innebära en viktig del då folket valde freden framför en kamp om att i fortsättningen vara en del av Danmark, då det var osäkert vad kampen skulle innebära för skåningarna.

Lunds universitet var också en del i försvenskningens arbetet och invigdes 1668, anledningen var att ersätta prästutbildningen i Köpenhamn. Efter Sveriges

erövring av Skåne 1658 förbjöds skånska ungdomar att studera i Köpenhamn. Den svenska staten ansåg det viktigt att sammanfoga provinsen med övriga Sverige och att instifta ett svenskt universitet med en prästutbildning var en mycket viktig åtgärd i försvenskningen (Skansjö 1997: 180). På så sätt skulle de svensktalande prästerna skickas ut till de olika delarna av provinsen för att med hjälp av språket försvenska delarna. Det var också tänkt att för de uppsvenskar som tänkte bosätta sig i Skåne skulle akademien vara en mjukstart för det fortsatta boendet i den nya landsdelen (Larsén och Rydzén 1991: 49 f.). Universitetet spelade därför en viktig roll i att främst knyta Skåne närmare Sverige genom att sprida det svenska språket i det skånska samhället och visa folket att statsmakten hade stora visioner för området, men även visa provinsens betydelse för Sverige. Det gav också svenskar och skåningar en möjlighet att interagera, vilket gav de människorna en ny bild av sina nya landsmän som troligen underlättade integrationen.

6 Diskussion

I denna avslutande del kommer de olika faktorerna som påverkat integrationen diskuteras i samband med att frågeställningen besvaras. De två frågeställningarna går till stor del in i varandra, den första är: Vilka var de viktigaste åtgärderna från Sverige så att integrationen lyckades och varför var just dessa viktiga och den andra är: Hur påverkades integrationen av identiteten och kulturen i Skåne?

Med hjälp av empirin och de valda teorierna för att analysera fallet, var det ett antal faktorer som var betydande för integrationens framgång. Till att börja med förutsätts det att även den skånska delen av Danmark hade till viss del en dansk identitet, om än inte lika utbredd eller stark som den skånska identiteten. På så sätt kunde det finnas en starkare skånsk identitet inom den danska. Precis som idag kan en person samtidigt vara skåning, svensk och europé. Den skånska identiteten fanns alltså redan när svenskarna erövrade Skåne och satte igång integrationsprocessen de kallade "försvenskning". Även om detta begrepp tyder på en vilja att helt radera den skånska och danska identiteten, blev resultatet snarare att den skånska identiteten utvecklades på grund av de svenska influenserna. Därmed hade invånarna i Skåne en skånsk - svensk identitet. Motståndet till försvenskningen var inte speciellt utbrett men det fanns och tydde på ett visst missnöje bland den skånska befolkningen. Missnöjet antyder att försöken att skapa en gemensam identitet för Skåne och Sverige troligtvis ledde till en mindre identitetskris för skåningarna. På sikt utvecklades dock den skånska identiteten, vilket är en ständig process och gör än idag. Denna utveckling av identiteten skedde främst på grund av Sveriges försvenskningssprocess som innebar en del förändringar för invånarna i Skåne. Sverige använde främst kyrkan som var en betydelsefull institution på 1600-talet för att genomföra försvenskningen, men även militären och Lunds universitet var viktiga komponenter i denna process. Eftersom kyrkan stod för undervisningen av barn och ungdomar, samt höll gudstjänsterna, utnyttjades detta genom att sprida det svenska språket. Universitetet och militären var också viktiga då det gav svenskar och skåningar rum att interagera. På så sätt spelade institutionerna en viktig roll i integrationen av Skåne. Anledningen till att dessa institutioner användes var främst den makt och inflytande de hade på den tiden, vilket gav statsmakten en möjlighet att utnyttja det för att konstruera en skånsk/svensk identitet och integrera Skåne i Sverige. Det skedde också ett samspel mellan regionen och Sverige, då nya vägar byggdes genom landskapet och Skåne fick sända representanter till den svenska riksdagen. Sveriges åtgärder påverkade skåningarnas ekonomi negativt för att skära banden till Danmark, men trots detta lyckades den svenska statsmakten göra en skicklig avvägning genom att samtidigt stödja regionen, vilket fick ett positivt resultat. På så sätt förenades Skåne framgångsfullt med sitt nya land genom Sveriges skickliga agerande i

försvenskningen, trots att det var en påtvingad integration. Detta påverkade i sin tur den skånska identiteten till att ta del av de svenska influenserna istället för att skilja sig från den som gjorde att identiteten utvecklades, vilket är en ständig process.

7 Referenser

- Deutsch, Karl W., 1968. *The Analysis of International Relations*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Gustafsson, Harald, 2003. "Integration, interaktion och identiteter I den östdanska övergången till Sverige", s. 7-10, i Frandsen, Karl-Erik - Johansen, Jens Chr.V. (red.), *Da Østdanmark Blev Sydsverige*. Ebeltoft: Skippershoved.
- Gustafsson, Harald, 2000 "När blev Skåne svenskt? Ett internationellt perspektiv", s. 10-23, i *Kulturen: en årsbok till medlemmarna av Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige*. Lund: Kulturen.
- Larsén, Stig – Rydzén, Ingvar, 1991. "Hur Skåne blev svenskt", s. 47-65, 333 *Årsboken om Skånelandsregionen*.
- Mortensen, Mette, 2000. "Swedification", s. 127-132, i Holt, Richard – Lange, Hilde –Spring, Ulrike (red.), *Internationalisation in the history of northern Europe*. Tromsø: GTS Digital Media AS.
- Ohlsson, Stig Örjan, 1978. *Skånes Språkliga Försvenskning*. Lund: Bloms Boktryckeri AB.
- Ringmar, Erik, 1996. *Identity, interest and action*. New York: Cambridge University Press.
- Rosamond, Ben, 2000. *Theories of European Integration*. New York: MACMILLAN PRESS LTD.
- Röndahl, Uno, 1981. *Skåneland utan förskoning*. Karlshamn: Lagerblads Tryckeri AB.
- Skansjö, Sten, 1997. *Skånes Historia*. Lund: Historisk Media.
- Åberg, Alf, 1994. *Kampen om Skåne*. Lund: BTJ-Tryck AB.
- Åberg, Alf, 1961. "Skånes försvenskning - några svensk-danska tvistefrågor", s. 11-20, i *Ale: historisk tidskrift för Skåne, Halland och Blekinge / utges av De skånska landskapens historiska och arkeologiska förening och Landsarkivet i Lund*. Lund : De skånska landskapens historiska och arkeologiska förening.